

STRAŽA

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 149.

Maribor, dne 20. decembra 1911.

Letnik III.

Ban Tomašić — poražen.

Volitve na Hrvaškem so za nami.

Rezultat: popoln poraz bana Tomašića. Vse nasilje, vse nepostavnosti, ves terorizem, vsa sleparstva, in vsa druga nečuvstva in vsa umazana sredstva niso pripomogla banu Tomašiću do zželjene zmage. Poraženje, komaj se mu je posrečilo spraviti malo kopico svojih mamelukov v hrvaški sabor. — Zmagonosno in samozavestno so se glasili oklici, s katerimi je stopal ban Tomašić v volilni boj, sramotno poražen se sedaj vrača. Ne bilo bi to nič nečastnega in ostudnega, če bi se bila nasprotnika, ki sta si stala tukaj nasproti — mažaronstvo in hrvaško ljudstvo — merila in kosala z enakim orožjem. Toda te „hrvaške volitve“ so se vršile v znamenju krute sile q1 strani vlade, so pravcati evropski škandal in zato pomenjajo večno sramoto za bana Tomašića in njegove mažarske jerobe. Nečisto je, vtikati se v notranje politične razmere kakšne druge države. Tudi v naši totranski polovici se skuša vsako protestno gibanje proti nezaslišnim razmeram na Hrvaškem odpraviti iz dnevnega reda s tem, da se proglašajo kraljevino Hrvaško za tujo državo, v katero notranje razmere se mi ne smemo vtikati. Stvari pa, ki so se vršile ob priliki teh volitev na Hrvaškem, so tako gorostasne in nečuvstvene, da ni samo dolžnost totranske polovice povzdigniti svoj glas in protestirati proti takim barbarstvom, ampak ves kulturni svet bi moral z gromko besedo obsoditi mažaronska lopovščine.

Če se kje v Afriki ali Aziji gode nasilja in nepostavnosti ter vladajo surove, divjaške razmere, se takoj oglasi kaka evropska velesila, ki hoče napraviti „red in mir.“

Tudi to je vtikanje v notranje razmere kake tretje oblasti, toda iz splošno človeškega in kulturnega stališča se smatra kot dopuščeno; ravno tako mora biti dovoljeno, da se protestira in zabrani barske navade, če se te gode v kaki državi, ki se spada pod okrožje kulturnih dežel.

Če skrbimo, da se nasilja in posurovelosti ne vrše kje tam doli v zapuščeni Afriki med divjaki, potem je še toliko bolj naša dolžnost, da preprečimo proti-kulturne škanjale kakorekoč v sredini Evrope.

In brezdvomno so bile zadnje volitve na Hrvaškem velikanska kulturna sramota, napram kateri bi se morala odločno zavarovati vsa Evropa. Sicer je, hvala Bogu, zmagala zdrava in krepka volja hrvaškega ljudstva in so naši bratje sami obračunali s

svojim trinogom, toda pribiti moramo dolžnost kulturnega sveta vseeno, in obsoditi moramo mažaronske trinoge najodločneje.

V ilustracijo podamo samo nekoliko dogodkov iz minulega volilnega boja:

V Zagrebu je kandidat v I. okraju ban Tomašić nasproti koalicionašu dr. Nikoliću in pravašu dr. Horvatu. Ko je imel ban Tomašić v popoldanskim urah par glasov večine, je zaukazal volitev zaključiti.

Pred poslopjem, kjer se je volilo, je bilo zbranih še več odličnih opozicionelnih volilcev, ki še niso glasovali. Toda Tomašićevi trabanti so napravili kratek proces in ti opozicionelni volilci kratkomalo niso bili več pripuščeni k volitvi. Volilna komisija je vsled tega zapustila lokal, samo predsednik Tabor-sky je ostal in je proglasil bana Tomašića za izvoljenega. Ker volilnega zapisnika ni podpisal razun predsednika nihče, nima ban Tomašić potrebnega po-verila in vsled tega je njegova izvolitev iluzorična.

V drugem zagrebškem okraju je zmagal nasproti opozicionelnemu kandidatu grofu Kulmerju vladinovec dr. Spevec. V tem okraju prebiva okrog 900 volilcev-uradnikov. Vsi so dobili direkten ukaz, da morajo voliti Speveca.

Pri tej volilni komisiji se je dogodil sledeči res značilni slučaj: Član komisije vpraša nekega uradnika-Hrvata: „Ali glasujete iz prepričanja za dr. Speveca?“ — „Ne, po ukazu“, je bil odgovor. Če so se že v prestolnem mestu Zagrebu vršile take krivičnosti, potem si lahko mislimo, kakšno so postopali banovi agitatorji, ki so imeli na razpolago orožništvo, vojaštvo itd. drugod po deželi.

Po nekod se je volitve sistiralo, ker je bila zmaga opozicionalca očitna, drugod se opozicionelnih volilcev ni pripuščalo na volišče, zopet drugod so orožniki zamenjavali volilcem glasovnice, zapirali so odlične opozicionalce, izgnali iz volilnih okrajev kandidate in njihove zaupnike, itd., itd.

Prišlo bi predaleč, če bi hoteli navesti vse podrobnosti.

Vkljub vsemu temu pa je doživel Tomašić eklatanten poraz.

Izid volitev je sledeč: mažaronska stranka ima 29 mandatov, stranka prava 27, koalicija 24, seljačka ali kmečka stranka 8, srbski radikali 3, neodvisni klub 1 mandat; skupno torej 83 mandatov. Iz petih volilnih okrajev se pa volilni izid ni do sedaj objavil.

Kakšne posledice bo izvajal ban Tomašić iz tega svojega poraza, se še ne ve. Če bi imel kaj po-

štenja, bi — šel. Toda od moža takih barbarskih manir skoraj ne moremo kaj takega pričakovati. In skoro gotovo se bo skušal s krutostjo še nekaj časa obdržati.

Nekateri listi že govore, da bo sedanjemu, volilnemu boju sledil kmalu nov, ker Tomašić hoče na vsak način gospodovati nad hrvaškim ljudstvom. In prepričani smo pa, da kakor do sedaj, tako tudi v bodočnosti Tomašićeva drevesa ne bodo zrastle do neba.

Škodljivci.

Škodljivost sebične, nemožate in izdajalske liberalne politike stopa vedno bolj na dan. Zadnjič že smo na uvodnem mestu ožigosali in osvetlili frivolno igro, katero igra liberalna stranka z učiteljskimi plačami. Hinavsko se dela, kakor da ji je res blagor učiteljstva pri sreči, v resnici pa spravlja vprašanje o zvišanju učiteljskih plač v taki zvezi na tapet, da ga mora spraviti v slabo luč. Dr. Kukovec, ki je šel k „Lehrerbundovem“ zborovanju v Gradec in tam spravi konec obstrukcije in zvišanje učiteljskih plač v kazalno zvezo, je zakrivil, da je prišlo to vprašanje na slab glas. S svojo neodkritosrečno ljubeznijo, s katero se je hotel prikupiti učiteljstvu, a je delal samo iz strahu za stranko, je vrgel to vprašanje iz dežja pod kap. V drugem članku smo primerno o-zgajali komunistično vodstva liberalne stranke. Političnega izdajstva, ki so ga naši liberalci s tem zakrivil, je povsem vredno zaveznikov, katere so si s tem pridobili — nemškutarjev. Uslugo pa, ki jo je liberalna stranka s to kravjo kupčijo napravila Nemcem, so ti že začeli izrabljati in bojimo se, da bo liberalne grehe in izdajstva zopet plačalo slovensko ljudstvo.

Liberalni komuniste je povzročil, da je Nemcem zopet začel rasti greben. Hlastno so pobrali liberalno zatrdilo, da vsled obstrukcije trpi tudi slovensko ljudstvo, in v nemških listih (glej na primer „Marb. Zeitung“ od dne 19. t. m.) že čitamo pozive na nemško-nacionalne poslance, naj ne ugodijo slovenskim gospodarskim zahtevam, ker so Slovenci po obstrukciji še huje prizadeti kot Nemci in bodo brez vseh pridobitev uklonili tilnik.

Tudi upajo Nemci, da je vse slovensko ljudstvo tako nemožato in strahopetno, kot so liberalci, ki pred koncem boja vržejo puško v koruzo in zbeže. Ker so se liberalci s svojim sklepom prodali Nemcem, zato raste njihov pogum. Z gotovostjo računajo, da bo liberalnemu vzgledu sledilo slovensko ljudstvo,

iz gostilne, če bi prišla njegova boljša zakonska polovica ponj. — Zdaj izgovarja stavke le še polovično, tako da nihče ne ume njegove modrosti, poje različne pesmi — dasi ima „kosmata“ ušesa, in klati z rokami in nogami okrog sebe brez pravega namena. To se znamenja propadanja telesa in duha, druga stopinja pijanosti.

Zdi se mi, kakor da bi alkohol dvignil človeka v prvi stopnji pijanosti zgolj radi tega nad vsakdanjost v krasne višine vesele brezskrbnosti samo radi tega, da ga pozneje trešči lahko s tem večjo silo na tla in da ga lahko tira neusmiljeno dalje v še višje stopnje pijanosti. Srce utriplje hitreje, dihanje postane živahnejše, hrupeče, želodec vznemirjen, oprostiti, se že obnaša — nespodobno, zaspanost se človeka poloti in človek izgubi zavest. — To je že tretja stopnja.

V četrti stopnji pa postanejo pljuča in srce utrujena. Srce bije zopet počasi, pljuča dihaajo pojemajoče — pijanec je sedaj podoben kloroformiranemu človeku, to je takemu, kateremu se da pođuhati neka tekočina, vsled katere človek pri operacijah ne čuti nobenih bolečin.

V tej stopnji nehavajo pljuča redno dihati, srce utriplje neredno, telesna toplota pada od 37 stop. na 34 stop. in nižje, dokler človek ne izdahne. — Naš Peter pa se ga je sicer nalezal pošteno, a le blizu tretje stopnje. Prikreval je po marsikaterih neprostovoljnih telovadnih vajah srečno domov. Zaspal je in se zbudil — z groznim mačkom. Glava ga je bolela, v želodecu bilo mu je huđo, sram ga je bilo in trajalo je še precej časa, dokler je bil sposoben za kakšno čelo. Prestal pa je srečno svojo — pijanost!

(Konec prih.)

PODLISTEK.

Nekaj o tako priljubljeni pijanosti (alkoholizmu).

(Fiziološka študija.)

(Predaval dne 15. januarja 1908 ob priliki „socialnega kurza“ dr. Anton Schwab, zdravnik v Celju.)

I.

Peter, posestnik iz Vrhovja, gre v krčmo. Naroči si eden četrt za drugim, vlija eden kozarec za drugim v se, naroči še žganjice in „trd“ je dovolj. Mi pa vzamemo Petra danes malo natančneje na muho in ga opazujemo skrivoma.

Cisto miren prisede k mizi in ne meneč se za družbo, reče pohlevno:

„Francelj, četrt novega!“

Prvi požirek — „dober je!“ — slastno ga povžije. Žal, kupica je premajhna.

„No, pa še enega, danes, ker je nedelja; škoda je sicer za denar, pa naj se pokači! Cel teden sem delal, zakaj bi si ga v nedeljo ne privoščil? A sicer pa me skrbi marsikaj, opravnica imam obilo: po-zeti pšenico, spraviti seno, kje dobim delavce. Pri živini marsikaj ni v redu. Kobilica mi nemara zvrže — kako bom potlej plačeval obresti v posojilnico? — Moj fant v mestu — gospodje profesorji ga le malo hvalijo. . . Res, skrbi imam čez glavo — in pa to-ča, povodenj. . . Človek ne ve, kam bi se dejal. — — Francelj, še en četrt! Pa daj starine — kar pol litra ga daj! — No, ta pa ta, to srce ogreje! To du-

še priveže. — Ho, glej ga no, kaj, ti tukaj? Jaka, od kod pa ti, od kod? Prisedi malo, se bova kaj pomenila. Tudi tebi, pravijo, slaba prede — pa kaj se menimo, glej, jaz se ne zmenim za nič; čim huje mi gre, tembolj sem vesel. — Prisedi, boš dal za en liter. Na, pa pijva in bodiva vesela, pa zapojva eno! — H nočeš? — Ej, tebe zasledujejo biriči. Nič se jih ne boj! Glej, jaz se jih ne bojim, in da jih pride deset, jaz se jih ne bojim! O, jaz n!

Daj mi, kaj vinca,

lepa točajka!

Glej, kak se peni

kapljica zlata. . .

Permejštefecen, da se jih ne bojim!“

Mi opazujemo moža, kako postane iz resnega, proračunajočega, mirnega človeka od četrt ure do četrt ure vedno bolj vesel, poyršen, pozabljaajoč skrbi in postaja razpošajen.

Človek, ki je trezen boječ, postane vinjen vedno bolj pogumen, včasih se celo stepe, redkobeseden postaja vedno bolj razgovoren, sicer suhoparen postane celo duhovit, in pesniška vzvišenost dviguje ga nad suhoparno vsakdanjost. Vse telesne in duševne moče so navidezno napredovale: to so prvi pojavi pijanosti.

A kaj dela naš Peter?

Pije in pije. Vse njegove tako hitro pridobljene vrline prehajajo v nekako čudno protislovje z njegovimi zmčnostmi. Torej postane njegovo obnašanje in ponašanje vedno bolj smešno. On, v svoji domišljiji najposobnejši, najpametnejši človek, govori kolobocije, da je joj! (On, najspretnější govornik, ne more niti govoriti — zapleta se mu jezik; on, najmočnejši, ne more niti stati ravno, niti hoditi — zapletajo se mu noge; on, najpogumnejši, popihal bi jo korajžno

zato postajajo v svojih glasilih zopet oboli in nepristopni. Klaverna in hlapčevska ponižnost, s katero so se jim vlinjali liberalci, da zdaj skupno z njimi ubijajo obstrukcionističnega zmaja, jih utrja v uverjenju, da se z nasiljem in pritiskom napram Slovincem da vedno kaj doseči in že se čitajo pozivi, naj bodo nemški poslanci neizprosni, naj gospodarijo še tudi v naprej po dosedanjem krivičnem sistemu.

Tako vidimo, da nam brezmiselnost in nedosledna liberalna politika škoduje na vseh koncih in krajih. H koncu vseh koncev nam jemlje še ugled in nas slika kot tropo boječih in neznačajnih mevž, ki nimajo v sebi nič časti in ponosa. Toda zapomnite si, liberalci! Poskrbeli bomo, da bo ljudstvo zvedelo za vso propalost vaše politike in v bodoče bo še temeljitje obračunilo z vami kot dosedaj.

Nemcem pa povemo, da so njihovi upi prazni. Slovensko ljudstvo nima z liberalci nič skupnega in zlasti ne neznačajnosti in strahopetosti. Do sedaj se je neustrašeno bojevalo brez zavaznikov in se bo, če bo treba, tudi v bodoče. Ne boji se nemških nasprotnikov in ne prosi liberalnega zavazništva!

Politični pregled.

Državni zbor.

Dunaj, 18. decembra.

Danes se je pričelo prvo branje davčnih vladnih predlog in sicer o reformi, to je, o zvišanju davka na pivo in žganje, in o ureditvi participiranja drželnih blagajn na teh davkih; predlogi o direktnih davkih in sicer o zvišanju osebno-dohodninskega davka, davka na avtomobile in taktijeme in zvišanju nekaterih drugih pristojbin so pa že v odseku. Govorilo je več govornikov, med njimi tudi poslanec Neunteufel.

Prihodnja seja jutri.

Odsek za drž. nastavljenec.

Danes je imel sejo tudi odsek za državne uslužbenec. V zadevi sami vlada še ni podala nikake oficijelne izjave; ministrski predsednik je stranke obvestil, da bi se naj draginjska doklada v povprečnem znesku 100 K izplačala že dne 2. januarja, kar bi zahtevalo približno 11.000.000 K pokritja.

Proračunski odsek.

V proračunskem odseku se je danes nadaljevala razprava o italijanski fakulteti.

Poljak Rosner je stavil predlog, naj se jo ustanovi v Krakovu.

Poslanec baron Malfatti je podal v imenu Italijanov izjavo, da hočejo imeti Italijani svojo fakulteto v Trstu, vsako drugo mesto pa, kakor: Dunaj, Prago ali Krakov pa odklanjajo.

Naučni minister se je izrekel proti ustanovitvi fakultete v Trstu, pač pa bi mu bil predlog za Kravov sprejemljiv.

Po izvajanjih naučnega ministra je povzel besedo načelnik V. L. S. dr. Šusteršič. Naravnost briljantno je razvil celo zgodovino vprašanja laške fakultete. Povdarjal je, da bi že bili lahko Italijani dobili svojo fakulteto leta 1905 v Roveredi na Južnem Tirolskem. Razvili so politično agitacijo z devizo: ali Trst, ali pa nič. Ustreglo se jim je, in dobili niso nič. Zelo žalostno ulogo pa igra laška fakulteta z ozirom na zunanje razmere, tvori torej politično zelo važno vprašanje, in ravno Slovenci so pri tem najbolj zainteresirani, zato je pa tudi potrebno, da se isto presoja iz tega stališča.

Na medklic poslanca Friedmanna, da naj pride laška fakulteta v Ljubljano, je dejal dr. Šusteršič, da bi bilo to prav modro, kajti ustreglo bi se obema, in naučni minister naj le kar stavi tozadevni predlog, kar se pa seveda ne boče zgodilo.

Izborna je zatem zavrnil dr. Šusteršič laško-liberalnega poslanca Malfattija, ki je očital, da je zadrževanje laške fakultete brutalnost. Dejal je, da naj gre Malfatti le v Trst, naj tam skliče na trgu shod in naj tam govori o italijanski brutalnosti, ki odklanja tržaškim Slovincem vse tudi najprimitivnejše kulturne zadeve — ljudske šole.

Dunaj, 19. decembra.

V današnji plenarni seji državnega zbora se je najprvo nadaljevala razprava o prvem branju davčnih predlogov. Govorili so poslanci Funk (mladočeh), Fresl (češki radikalec), Löbl (nemški nacionalec), Viskovsky (češki agrarec), dr. Schacherl (socialni demokrat), nakar se je zaključila debata.

Davčne predloge so bile odkazane finančnemu odseku.

Nato so sledila poročila draginjskega odseka. Poročevalec poslanec dr. Verstovšek je poročal o predlogih, zadevajočih povzdigo kmečke produkcije, osobito živinoreje, in je naglašal, da bodo nameravani predlogi imeli le tedaj učinek in vspeh, če bo vlada zahtevala zato potrebna denarna sredstva. V debato je posegel tudi kranjski poslanec Demšar, kateri je globoko obžaloval, da je padel predlog poslanca dr. Korošca, da bi se dovolilo 12.000.000 K v svrhu zabrambe depekoracije. Žalibog niso pri tem enotno postopali vsi agrarci drugih narodov. Govorili so še poslanci Ofner, Exner, Hillebrand, Schöpfer in Winter. Predlogi draginjskega odseka so bili sprejeti, med tem ko je bil odklonjen Winterjev minoritetni predlog. Razprava se je prekinila.

Ministrski predsednik je nato predložil zakonski načrt, zadevajoč dopolnilna določila k vodnemu

zakonu iz leta 1905, namreč zgradbo vodnih cest in regulacijo rek, ki bodo zahtevale tekom prihodnjih 15 let 310 milijonov kron.

Poslanec Jarc je vložil predlog, zadevajoč po-državljenje belokranjske železnice.

Nato je sledilo več interpelacij.

Prihodnja seja jutri.

Štajerski deželni zbor.

„Grazer Montags-Zeitung“ piše:

„Določeno je, da se skliče štajerski dež. zbor na torek dne 9. januarja 1912 na redno zasedanje, ki utegne trajati šest tednov, če bo namreč deželni zbor delazmožen. Vlada pripravlja zakonski načrt, zadevajoč sestavo deželnega šolskega sveta, ki bi se naj razširil ter tako izjednačil obstoječe difference, da se potem zamore pričeti z delovanjem na gospodarskem polju. Vkljub raznovrstnemu črtanju v proračunu je naše deželno gospodarstvo že sedaj s 3 do 4 milijoni kron pasivno, in ta deficit se bode še povečal, ko se bode otvorila nova deželna bolnišnica in po regulaciji učiteljskih plač zopet za okroglo nadaljna dva milijona kron. V pokritje 6 do 8-milijonskega primanjkljaja bi se morale nečuvno zvišati deželne doklade, za kar se pa vladajoča večina ne bo odločila. Brž ko ne se bode zvišali davki za par milijonov, kar je seveda neizogibno, nekaj milijonov bode morala prispevati država, in ostanek se bode pokrtil z najetjem posojila.“

Malik zapustil vsenemce.

Poslanec Malik je pismeno naznanil svoj izstop iz vsenemškega kluba. Bil je užaljen, da so celo njegovi lastni klubovi kolegi glasovali zoper njegov predlog, zadevajoč zakonsko reformo. Sedaj šteje ta vsenemški klub še tri poslanca.

Dr. Josip Frank †.

Iz Zagreba prihaja tužna vest:

V nedeljo popoldne je umrl v Zagrebu po daljši, težki bolezni znani hrvaški politik, voditelj čiste stranke prava dr. Josip Frank v 67. letu svoje starosti. Rojen je bil v Oseku, kjer je obiskoval ljudsko šolo ter tudi dovršil gimnazijske študije. Na Dunaju je absolvirao svoje pravne študije. Skupno z rajnim dr. Luegerjem sta stopila kot koncipijenta v pisarno dunajskega odvetnika dr. Steinbacha in od takrat je vezalo ta dva moža intimno prijateljstvo. Leta 1872 se je nastanil v Zagrebu kot odvetnik. Leta 1884 je bil prvičkrat izvoljen v hrvaški sabor, kateremu je pripadal do sedanjih volitev.

Bil je znamenit, spreten politik, znan že izza strahovlada bana Khuena, ko je moral radi preganjanja velike pretrpeti. Pripadal je k radikalni državnopravni struji in je bil goreč zagovornik hrvaškega prava. Po smrti Ante Starčevića je prevzel vodstvo stranke prava in jo je spretno vodil skozi mnoge težke boje. Njegovi finančno-politični govori, vsebujoči hrvaško nagodbo, pripadajo k najemeljitejšim študijam v tej stroki. Sedaj ga ni več med nami, a njegovo ime bo pa za vse čase zavzemalo častno mesto med hrvaškimi politiki. Bodi mu lahka bratska ročna gruda.

Češko.

Glasom konečne, po namestništvu v Pragi izvršene revizije ljudskega štetja je bilo koncem 1. 1911 na Češkem 6.769.522 prebivalcev in sicer 4.241.901 Čehov in 2.467.721 Nemcev. Druge narodnosti ne prihajajo v poštev, ker tvorijo neznatne manjšine.

Leta 1880 so našli po občevalnem jeziku in sicer: 3.470.252 Čehov in 2.054.174 Nemcev; leta 1890: 3.644.188 Čehov, 2.150.010 Nemcev; leta 1900: Čehov 3.930.093 in 2.337.013 Nemcev.

Dalmatinski deželni zbor.

Povodom letošnjih državnozbornih in občinskih volitev se je prepil med večino in manjšino dalmatinskega deželnega zbora taklo poostiril, da že računajo merodajni činitelji z dejstvom, da utegne tudi ta deželni zbor priti do delanezmčnosti.

Da si pa vlada že sedaj delazmožnost nekako zasigura, je stopil šef dežele vlade, bivši okrajni glavar mariborski, grof Marij Attems, v stik z vodjo večine in tudi manjšine; poslednja tvori osem zastopnikov stranke prava. Na podlagi po vladi predložene delovnega načrta se bodo pričela te dni pogajanja.

Nemčija.

Glasom ljudskega štetja z dne 1. grudna 1910 šteje Nemčija 65.000.000 prebivalcev; večjo polovico od teh, namreč 33.000.000, tvori ženski spol. Prebivalstvo je naraslo v zadnjih petih letih za sedem odstotkov. Najbolj se je pomnožilo prebivalstvo v okrajih Hamburg, Düsseldorf, Arnberg in Bremen. Na 1 kvadratni kilometer priče 120 prebivalcev. Najslabše obljedeni so okraji meklenburški in pomeranski.

Srbija.

Kralj je imenoval prestolonaslednika Aleksandra za majorja.

Dardanelsko vprašanje.

„Frankfurter Zeitung“ poroča iz Carigrada, da je izjavil avstrijski poslanik Pallavicini v četrtak turškemu zunanjemu ministru, da se zavzema Avstro-Ogrska za obstoječe pravno stanje glede na dardanelsko vprašanje, dokler se zadeva ne reši tako, da se zavarujejo koristi Turčije in ostalih vele-vlasti.

Enake izjavo je podal tudi nemški carigradski poslanik baron Marschall pl. Biberstein.

Angleško.

Koncem prejšnjega tedna je bilo zaključeno parlamentarno zasedanje. Parlamentarno zasedanje je zaključil prestolni govor, ki izraža zadovoljstvo nad

mirno poravnavo maročanskega konflikta, omenja izjavo nevtralitete glede na italijansko-turško vojno in ugodne odnose med Anglijo in kolonijami.

Minula zasedanje angleškega parlamenta je bilo eno najplodovitejših in najzanimivejših. Sprejet je bil zakon o delavskem zavarovanju, proti kateremu so vprizorili konservativci najljutejši odpor. Zakon zaostaja za delavskimi zahtevami, vendar pa je izdaten korak na potu socialnega napredka. Vspeh je tem večji, če upoštevamo gonjo, ki so jo podvzeli kapitalisti. Da preprečijo neprijeten socialni zakon, so pa vsaj deželi mobilizirali posle za boj proti delavskemu zavarovanju, ki donaša tej najbolj izkoriščani delavski kategoriji najočitnejše koristi. Drugi vspeh minulega zasedanja pa je takozvani veto-bill, s katero se je precej pristigla oblast lordске zbornice.

Turčija in Crnagora.

„Wiener Allgemeine Zeitung“, ki ima, kakor znano, najboljšie zveze z zunanjim ministrstvom, poroča, da je Turčija vsled grozljivega zadržanja Crnogore sklenila pomnožiti svoje posadke v škadarskem vilajetu za 5000 mož. List poroča nadalje, da hočejo črnogorski atentatorji izvrševati v Macedoniji dinamične atentate.

Balkan.

Preiskovalna komisija, ki se je vrnila iz Štipa, poroča, da so vse vladne odredbe skrajno slabe ter priporoča vladi v posebni spomenici reorganizacijo turških oblasti v Macedoniji.

Iz Soluna: Arnavti so naskočili pošto, ki je vozila iz Mitrovice v Štip. Pošti se je posrečilo pobegniti nazaj v Mitrovico.

Iz Carigrada: Albanski poslanci nameravajo pozvati vlado na odgovor, ker svojih obljub ne izpolnjuje.

Skoplje, 18. decembra: Albanci so umorili v Skoplju oba brata Struč, najbogatejša Srba v celi okolici.

Iz Sofije se poroča: Sobrajanje se je bavilo dne 17. t. m. z dogodki v Štipu ter sprejelo resolucijo, s katere se vlada pozivlja, da naj začne z energičnimi koraki proti zatiranju Bolgarov v Macedoniji. Vlada naj se obrne tudi na velesile ter jih pozove, da kontrolirajo turške oblasti v Macedoniji in dajo deželi avtonomijo.

Maroko.

Avstro-ogrška vlada je obvestila poslanike v Berlinu in Parizu, da principijelno soglašajo s nemško-francosko pogodbo glede Maroka, pridržuje si pa pismeno privoljenje za poznejši čas.

Portugalsko.

Poturačna „Republica“ v Lizboni poroča, da bo prodala vlada vse dragotine in vrednosti, ki so jih dobili v kraljevih palačah (Recesidades, Ajuta in Pena. Zakladi obstoje večinoma iz starih kron, zapestnic, prstanov, pasov, mečev, bodal, rapirjev, ki so vsi okrašeni z dragocenimi kamni. Našli so tudi dvoje zaboječkov z nebrusenimi dragimi kamni, večinoma demanti, rubini in safiri. Zaklade cenijo na približno 15.000.000 K, pravijo pa, da so med temi draguljami tudi nekateri dragi kamni neprecenljive vrednosti.

Vstaja na Kitajskem.

Kljub premirju med vstaši in cesarskimi vojaškimi četami se na obeh straneh pridno oborožujejo. V Sangaju in v Nankingu se koncentrirajo revolucionarji, ki se pripravljajo, da napadejo na kopnem in na morju glavno mesto Peking, da zasedejo sedež dinastije in vlade, če se ne sklene mir. Ta načrt je naperjen v prvi vrsti proti generalu Čansunu, ki se je s 3000 vojaški umaknil iz Nankinga proti severu. Med vstaši samimi ne vlada sloga. Mlajši revolucionarji, osobito dijaki, so prepričani republikani, med tem ko se zavzemajo konservativnejši in premožnejši vstaši za kompromis v monarhističnem smislu.

Pri mirovnih konferencah v Sangaju se bo zahtevalo: Sedanji cesar ostane, a poročiti mora Kitajko. Vse pokojnine Mančžuancev se odpravijo, izvzeti se zgolj člani vladarske rodbine. Vsem provincam se dovoli avtonomija. Narodni kongres nadzira državne izdatke.

V Hankovu nameravajo mlade Kitajke ustanoviti ženski vojaški zbor.

Raznoterosti.

Iz šole. Na šestrazredni ljudski šoli v Središču je izpraznjeno definitivno učiteljsko mesto. Šola je v drugem krajevnem razredu. Prošnje do dne 15. jan. 1912. — Za provizorične učitelje, oziroma učiteljice so imenovani: Maks Marj v Jarenini, Karol Urbš pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, Franc Vavda pri Sv. Marjeti na Pesnici, Marija Vokač v Račjem, Gizela Zupanek na dekliški šoli v Slov. Bistrici, P. Mavrič v Makolah, Maks Viher pri Sv. Martinu na Pohorju, Ivan Živko v Studenicah. — Matija Janžekovič je imenovan pomožnim okrajnim učiteljem za mariborski okraj. — Kot suplenti, oziroma supletinje, so nastavljeni: J. Mithaus v Breznem, Frančiška Novak v Selnici ob Dravi, Franc Ramšak na dekški šoli pri Sv. Petru niže Maribora, H. Gödl v Razvanju, Marija Weber in Avgusta Janežič na dekški šoli v Slov. Bistrici, Ana Zorko v Makolah in Martina Kovačič pri Sv. Venčeslu. — Definitivni učitelj na Črešnjevcu Anton Hribčnik je imenovan začasnim voditeljem ravnotam.

Iz poštne službe. Poštni kontrolor Ivan Conrad v Mariboru je dobil mesto poštnega oskrbnika v

Lipnici. — Imenovana je Lujiza Hauser poštanim oficijantijam II. razreda za Podčetrtek. — Prestavljena sta oficijanta Janez Siebenreich iz Žalca v Zid. Most in Friderik Vaupotič iz Zid. Mosta v Poljčane. — Stalno vpokojen je Franc Bakšič, poštar v Šmarju pri Jelšah.

Sodnijski izpiti. Sodnijski izpiti pri deželnem nadsodišču v Gradcu se bodo vršili v letu 1912 v mesecih: februar, maj, september.

Kmečka pisarna. Graška zveza kmetijskih zadrug priredi za svoje članice in v njih združene zadružnike s 1. januarjem takozvano „Kmečko pisarno“, to je, dajala bo v glavnem nasvete in pojasnila v pravnih zadevah.

Pisatelj umrl. Na Dunaju je umrl pesnik in pisatelj profesor Albrecht Wickenburg v 73. letu svoje starosti.

C. kr. kmetijska družba v Gradcu. 89. občni zbor štajerske kmetijske družbe se vrši dne 27. in dne 28. marca 1912 v deželnem dvorcu v Gradcu. Začetek dne 27. marca ob 4. uri popoldne. Natančni vspeled je objavljen v družbinem glasilu.

Razpis ustanove. Oddati je ustanova letnih 600 K za medicinea, ki je vpisan na dunajski univerzi in je pristojen v občini kozjanskega ali sevnškega sodnega okraja. Prošnja je vložiti do dne 31. t. m. pri c. kr. namestniku na Dunaju. Pravica oddaje pristoji prezidiju dunajskega kolegija doktorjev medicine.

Splošna sodba je, da so letošnje božične in pa novoletne razglednice „Slovenske Straže“ najlepše, kar jih je do sedaj izšlo pri nas. Razglednice so res umetniško delo. Zato pa sezite vsi po njih. Vsak vaš prijatelj in znanec bo vesel, ako mu pošljete za božič in novoletno te krasne razglednice. Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani. Gg. trgovci dobe znaten popust.

Bog nas varuj! Brez šale: mi se odkrito bojimo, da so se liberalni voditelji skregali s pametjo. Ker smo dobrega srea, bi nam bilo žal, če bi jih ne imeli več v naši javnosti, kajti marsikatero prijetno in zabavno uro so nam že pripravili. Toda da grozi ta katastrofa, moramo sklepati iz komunikaja, ki so ga izdali o seji svojega vodstva. V tem komuniqueju, ki smo ga priobčili zadnjič, liberalno vodstvo mogočno naznanja, da je gospodarski delovni program, ki ga namerava vlada predložiti strankam v odobrenje, za Slovence ugoden in bi pomenjala odklonitev oškodovanje našega ljudstva. To se sliši prav lepo, toda ta program še znan ni, vlada ga ni še nikomur predložila, a liberalna pamet že ve, da je sprejemljiv. To je res logika političnih nesposobnežev. Edina sreča, da usoda slovenskega ljudstva ni v rokah teh ljudi.

Usoda štajerskega deželnega zbora: „Montagsblatt“ piše: „Pogajanja o delovnem programu se bodo nadaljevala, četudi se brezpogojno skliče deželni zbor na dne 9. januarja. Včeraj so se vršili pogovori med namestnikom in poslancem Wastianom. V prihodnjih dneh se pričakujejo v dvorcu zastopniki veleposestva in kmalu nato tudi Slovenci. Med božičem in novim letom se bodo končala pogajanja, ki se pa ne bodo vršila neposredno, ampak s posredovanjem.“ — V ponedeljek se je odpeljal cesarski namestnik grof Clary radi pogajanj na Dunaj. — List „Gruzer Volksblatt“ od dne 20. t. m. se poroča iz Dunaja z dne 19. t. m.: „Danes je prišel štajerski namestnik grof Clary zopet v parlament, da konferira z raznimi voditelji, med temi tudi z dr. Korošcem, o delazmožnosti štajerskega deželnega zbora. Namestnik Clary je konferiral tudi z ministrskim predsednikom in z ministrom notranjih zadev. Pogajanja se bodo nadaljevala prihodnji teden v Gradcu. Pogajanja pa imajo baje ugoden potek.“ — „Tagespost“ od dne 20. t. m. prinaša tudi daljše poročilo o razgovorih v državni zbornici in piše z ozirom na vsebino razgovorov: „V teh razgovorih navaja namestnik majerijo delovnega programa za deželni zbor štajerski, kateri bi bil bistveno gospodarski in bi obsegal predloge o bedi, zgradbi železnice, cest, in bi tudi vseboval predlogo o zvišanju učiteljskih plač. Tudi uređitev deželnega gospodarstva spada v delovni načrt. V teh pogovorih se je namestnik lahko prepričal, da je gospodarsko stanje dežele od vseh strank priznано slabo, obljublja se pa sprememba od zasedanja deželnega zbora. Sicer je treba še nekaj formalnih zadev narodno-politične vsebine rešiti, zaradi česar se bo prihodnji teden v Gradcu nadaljevala pogajanja.“

Srečke na obroke v korist „Slovenski Straži“. 400.000 in 200.000 frankov znašata glavna dobitka turških srečk, zrebanje vsak drugi mesec, mesečni obrok za eno srečko 4.75 K. Poleg turške še tri druge srečke z nadaljnjimi glavnimi dobitki 100.000 frankov, 90.000 in 30.000 K s skupaj 15 žebanji v letu, mesečni obrok 6.25 K. Različne skupine srečk, pri katerih znaša najvišji glavni dobiček 100.000 frankov z najmanj 6 žebanji v letu, mesečni obroki po 3 K, 5.50 K in 11 K. Vsaka srečka mora biti izžrebana. Pojasnila daje in naročila sprejema gospod Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19. Kdor bi hotel pri posredovanju prodajati srečk v korist „Slovenski Straži“ sodelovati, naj se izvoli javiti.

Štajersko.

Maribor. Državni poslanec Wastian je, kakor poročajo listi, glasoval za zloglasni Malikov predlog za reformo zakona. Ta katoliški mož je tedaj za to,

da se sme mož od žene poljubno ločiti in se poročiti z drugo. Mariborske dame gotovo ne bodo hvaležne gospodu poslancu za to „ljubav.“ S tem glasovanjem je Wastian očitno pokazal, da mu je več svobodomiselna, protiverska gonja, kot blagor ljudstva.

Maribor. „Marburger Zeitung“ od dne 16. t. m. napada „die Dunkelmänner von Marburg“, posebno pa velečastitega gospoda profesorja Markošeka, ker svari in varuje mladino pred nevarnostmi modernega življenja ter navaja k moralnosti in poštenosti. Ali je to ljubezen do naroda? Dvomimo!

Maribor. „Slovenska Straža“ priredi na silvestrovo v dvorani Katoliškega delavskega društva — Flössergasse 4 — slovesen družinski večer. Na sporedu bo: javna tombola, krajša šalivka-enodejanka, in več drugih zabav. Opozarjamo že vnaprej na to prireditve.

Maribor. Smrtna kosa. Dne 18. t. m. je umrl tukaj v 59. letu svoje starosti c. kr. nadkomisar finančne straže Franc Tuma. Pogreb se vrši danes dne 20. t. m. popoldne.

Studenci pri Mariboru. Vabimo k božičnici, katero priredi združeni Slovenci v nedeljo dne 24. t. m. v prostorih gospoda Šauperla v Studencih „zur weissen Fahne.“ Spored: 1. Nagovor. 2. Pozdrav gostov. Štefi Vokač. 3. Deklamacije, Zofika Pohar, M. Kramaršič, Milica Košiček. 4. Dvogovor, Pepi in J. Vokač. 5. Novoletno voščilo, Marica Bende. 6. Petje, otroški zbor. 7. Obdarovanje otrok. Začetek točno ob 2. uri popoldne.

Hoče. V nedeljo dne 17. t. m. je nastal v Sp. Hočah v neki tovarni (Imprägnierungsanstalt) med tamošnjimi delavci prepir, pri katerem sta Jakob Merz in Jernej Repej sodelavca Jakoba Čeha taklo stepla, da je zadobil več poškodb.

Ptuj. Iz raznih vzrokov se občni zbor Krčevinskega bralnega društva ne vrši to nedeljo, temveč se preloži na pozneje. Do tedaj pa naj društveniki pridno agitirajo, da bo res lepa udeležba.

Zgornja Poljskava. Pred nekaj dnevi je 64letni najemnik Anton Barčič na Zgornji Poljskavi doma v pritličju taklo nešrečno padel, da si je spalnil desno nogo.

Leitersberg pri Mariboru. Miha Vervega, vinčar v Počohovi, občina Leitersberg, se ga je v soboto dne 16. t. m. zvečer v mestu nekoliko preveč navlekel. Radi tega ga je žena doma okregala in da bi ga za vselej odvadila pijančevanja, ga je s pomočjo sina prišla in ga ne ravno preveč ljubeznjivo obdelala. Tudi neko poleno je igralo prec jšnjo vlogo. Vervega je zadobil več telesnih poškodb in ves krvav je zbežal od doma in je hitel naravnost v bolnišnico.

Slivnica pri Mariboru. Na štefanovo, to je dne 26. t. m., po večernicah, se bo v stari šoli predstavljala igra „Mojstra Križnika božični večer.“ Vabimo vse prijatelje poštene zabave, da se v obilnem številu udeležijo predstave. Vstopnina kakor navačno. — Odbor mladeniške zveze.

Sv. Lenart v Slovenskih goricah. Zvedeli smo, da nameravajo tukajšnji liberalci prirediti v kratkem neko veselico, pri kateri bodo porabili tudi oder našega bralnega društva. Mi nimamo ničesar proti njihovim prireditvam, toda jako čudno se nam zdi, kdo da jim je dovolil uporabo odra, kajti danes smo povprašali več odbornikov bralnega društva, a vsi so nam izjavili, da o tej zadevi še niti seje ni bilo. Četudi se že najs, ki smo največ žrtvovali za oder, n vpraša, treba bi bilo vsaj društveni odbor vprašati, kajti samo ena oseba, in morda še le samo knjižničar, vendar ne sme poljubno razpolagati z društvenim premoženjem. Pazite, da se ne bo tako pripetilo, kakor pred štirimi leti . . . Ali se še niste izučili? — Star društvenik.

Slov. Bistrica. Opekarno nemške firme Lender je kupila češka firma R. K. Ježek, tovarna poljedelskih strojev. Nemci zelo vzdihujejo v svojih listih, ker se slovanska posest v Slov. Bistrici vedno bolj množi. Reveži.

Slov. Bistrica. Naše katoliško politično društvo ima na štefanovo dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne javno zborovanje v hotelu „Avstrija.“ Poročali bodo gospodje poslanci. Može in mladeniči, pridite številno!

Remšnik. Občinske volitve, ki so se vršile v četrtek dne 14. t. m., so po hudem boju za Slovence ugodno izpadle. V III. in I. razredu smo zmagali popolnoma, v II. pa vsaj deloma. Vsi marenberški protestanti in janičarji, domači in iz Dravske doline, so prikobacali ta dan na naš strni hrib, da bi dobili našo lepo občino v svoje kremplje. Ni se jim posrečilo. Remšnik je naš!

Iz Slovenskih goric. Naš okrajni glavar se je zopet povrnil. To čutijo vsi občinski in drugi uradi, ki imajo opraviti z okrajnim glavarjem, kajti naenkrat so zopet začeli prihajati samo nemški dopisi od okrajnega glavarstva. Župani, vračajte vsem uradom samo-nemške dopise ter bodite v tem vstrajni!

Celje. Tukaj je umrl najstarejši meščan, Jak. Mastnak, v starosti 97 let.

Sv. Jernej pri Ločah. Vsled slabih letin in slabih časov, v katerih živimo, bi se nas pač čestokrat polastil obup, če bi nikjer več ne našli nikogar, ki bi se potegoval za nas revne kmete. Vsaka številka Vašega cenjenega lista gre od hiše do hiše, vsak že komaj čaka, da jo dobi v roke. Saj se pa tudi Vaš list krepko in navdušeno poteguje za naše koristi in nam jasno slika naše vsiljive prijatelje, štajercijance in liberalce, v pravi luči. Sicer te golazni pri nas ni

dosti, in še ti se večkrat poskrijejo. Pač pa zlezejo redno v dobi volitev na dan, zato jih tudi predobro poznamo. Naš trden sklep je, poskrbeti, da se bo Vaš cenjeni list razširil pri nas, da bode prihajal v obilnem številu v sleherno slovensko vas.

Savinjske alpe niso samo imenitne za hribolazce, temveč tudi za živinorejce. Pod skalnatimi vrhovi, kateri so cilj hribolazcev, se razprostirajo lepi pašniki, večinoma lastnina gornjegrajske grajščine. Toda pašniki so, kakor pravimo, kakor jih je Bog dal. Do sedaj se za nje ni ničesar storilo. Pa letos sme začeti. Imeli so gospodje agrarni komisar Sima-Gall, agrarni nadzornik Pelko ter višji nadzornik Posch obhodo po naših planinah. Že meseca majnika so se začele priprave. Nato se je ustanovil alpski svet, broječ šest odbornikov in tri namestnike, med katerimi so znani možje tukajšnjega okraja. V spremstvu enega ali drugega odbornika alpskega sveta se si omenjeni gospodje ogledali grajščinske in kmečke pašnike tekom avgusta, septembra, oktobra in novembra v solčavski, lučki, ljubenski, smaheljski, gornjegrajski in bočki občini. Da to ni malo delo, ve vsak, kdor pozna naše hribovske razmere. In sad tega obhoda je bila seja dne 12. t. m. v Lučah pod predsedstvom načelnika alpskega sveta, kjer sta gg. Sima-Gall in Pelko predložila že načrte za zboljšanje planin: Okrešelj, Klemenškova planina, Robanov kot in Menina planina, ki je največji in najlepši pašnik na celem Spodnjem Štajerskem in se tukaj bo, toliko lahko rečemo, ako se vse napravi, kakor je v načrtu, lahko kosala s švicarskimi! Vsi ti načrti, ki so bili z malimi spremembami odobreni, se še letos predložijo ministrstvu s prošnjami za podporo, da se tako že lahko z drugim letom začne z delom. Zlasti bo zasluga omenjenih gospodov, ki so se na željo alpskega sveta tako zavzeli za naše planine, da naš kmet dobi kmalu več paše za svojo živino, katera sedaj strada tečne krme. Naše gospode poslance pa še prosimo, da na odločilnih mestih podpirajo naše delo. — Še.

Šoštanj. Ker se k božičnici, ki se vrši dne 21. t. m. popoldne, posebna vabila ne bodo razpošiljala, vabimo kar potom časopisja, da se po možnosti vsi, ki gorko čutijo za deco našo zlato, te prireditve udeležijo. Prvi del, otročja igrice „Palčki“ s petjem se vrši v gledališki dvorani pri Rajsterju, drugi del, božično drevesce in obdarovanje malčkov, pa v šoli. Zveza z vlaki za prihod in odhod gostov je nad vse ugodna. Pridite torej v mnogobrojnem številu, saj bode odnesli v svojih srečih svetel spomin na blesek srečnih otročjih očes . . .

Marija Nazaret. Na sv. Štefana dan, dne 26. t. m., priredi naše slovensko katoliško izobraževalno društvo veselico z igro in petjem. Igrala se bo igra „Repoštev“, petje pa bo proizvajal cerkveni moški in mešani zbor. Pridite, prijatelji društva in vesele zabave, v našo sredo v obilnem številu.

Kranjsko.

Ljubljana. Pri volitvi župana v ponedeljek dne 18. t. m. je bil izvoljen županom ljubljanskim dr. Tavčar. Dobil je vseh 23 liberalnih glasov. S. L. S. je združila svoje glasove na lastnega kandidata dr. Detelo, Nemci ravno tako na svojega kandidata dr. Ambroschitza.

Umrl je v nedeljo dne 17. t. m. popoldne na Brezjah znani gostilničar Anton Gabrijelčič, pristaš S. L. S., predsednik odseka Orlov, odbornik Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva, v 31. letu starosti. Svetila mu večna luč!

Nove tiskovno društvo se je ustanovilo v Kranju. Namen društva je, da deluje potom tiska po načelih katoliške vere za kulturno povzdigo slovenskega ljudstva zlasti na Gorenjskem.

Vojska med Italijo in Turčijo.

Tripolis.

Dva italijanska polka sta zasedla oazo Tađzne ob južnovzhodni strani Ainzare. Še predno so pa Italijani dospeli do oaze, so isto že zapustili Arabci in Turki.

Radi pomanjkanja vode je popolnoma izključeno načeljno prodiranje Italijanov, kajti ravno pomanjkanje vode je glavni sovražnik Italijanov. Treba je 80.000 mož poskrbeti z vodo, kar je pa nemogoče, ker primanjkuje velblodov.

Italijani so začeli graditi ozkotirno železnico iz Tripolisa do Ainzare; prečno boče pa ista zgrajena, bode pretekli meseci.

Postopanje Italijanov v Ruđečem morju.

„Zeit“ priobčuje sledeči dopis turškega poslanstva:

„Od avtorizirane strani smo izvedeli: Poveljnik turških čet v Jemenu poroča, da se v tem vilajetu ni izvršila nikaka koncentracija čet. Vendar pa govore italijanska poročila o koncentraciji čet, da s tem opravičijo bombardiranje turških pristanišč. Tako so pretečeni petek Italijani bombardirali ravno ob uri molitve neko mošejo severno od Mokke. Pri tem je bilo devet oseb ubitih in mnogo ranjenih. Ta neopravičljiv napad na religiozno hišo na kraju, ki ni utrjen, nasprotuje vsem načelom mednarodnega prava in človekoljubnosti.“

